

Nada
Korać

LAVIRINT

Odabrani grčki mitovi za čitanje i prepravljanje

■ Laguna ■

ŠADRŽAJ

KAKO DA ČITAŠ OVU KNJIGU	11
I deo – PRIČE	13
1. LAVIRINT	14
<i>Kako je Tezej pobedio Minotaura</i>	
2. KO JE, I KAKO, UŠREĆIO ATINJANE	16
<i>Kako je Atina dobila ime</i>	
3. ŠČILA I HARIBDA.	18
<i>Kako se Odisej spasao od morske nemani</i>	
4. PLUTONOVA RAČUNIČA	20
<i>Kako su nastala godišnja doba</i>	
5. KO JE ŽEVŠU RAZBIO GLAVU	23
<i>Kako se rodila Atina</i>	
6. DVE NEŠREĆE U JEDNOJ ŠREĆI	24
<i>Kako je Egejsko more dobilo ime</i>	
7. ŽLOKOBNI POKLON	26
<i>Priča o Trojanskom konju</i>	

8. AHILOVA PETA	28
<i>Pogibija najvećeg grčkog junaka</i>	
9. PERŠEJ I MEDUZA	30
<i>Horor priča sa srećnim krajem</i>	
10. PANDORINA KUTIJA.	32
<i>Kako je Zevs kaznio ljudski rod</i>	
11. PROMETEJ I ŽEVŠ	34
<i>Dobra nagodba zlata vredi</i>	
12. MIT O ŠIZIFU.	36
<i>Najteži posao na svetu</i>	
13. PROKRUŠTOVA POŠTELJA.	38
<i>Kraj jednog svirepog razbojnika</i>	
14. ORFEJ I EURIDIKA	41
<i>Najtužnija ljubavna priča</i>	
15. TANTALOVE MUKE	42
<i>Najstrašnija kazna za najstrašniji zločin</i>	
16. DIOŠKURI	45
<i>Priča o bratskoj ljubavi</i>	
17. PARIŠOV ŠUD	47
<i>Zašto je počeo Trojanski rat</i>	

18. ARGONAUTI I ŠIRENE	48
<i>Izbavljenje od zova smrti</i>	
19. KRALJ MIDA	50
<i>Priča o pohlepi i gluposti</i>	
20. DEUKALION I PIRA	52
<i>Praroditelji starih Grka</i>	
II deo – REŠENJA	55
1. LAVIRINT	57
2. KO JE, I KAKO, UŠREĆIO ATINJANE	58
3. ŠČILA I HARIBDA.	59
4. PLUTONOVA RAČUNIČA	60
5. KO JE ŽEVŠU RAZBIO GLAVU	61
6. DVE NEŠREĆE U JEDNOJ ŠREĆI	62
7. ŽLOKOBNI POKLON	63
8. AHILOVA PETA	64
9. PERŠEJ I MEDUŽA	65

10. PANDORINA KUTIJA	66
11. PROMETEJ I ŽEVŠ	67
12. MIT O ŠIZIFU	68
13. PROKRUŠTOVA POŠTELJA	69
14. ORFEJ I EURIDIKA	70
15. TANTALOVE MUKE	71
16. DIOŠKURI	72
17. PARIŠOV ŠUD	73
18. ARGONAUTI I ŠIRENE	74
19. KRALJ MIDA	75
20. DEUKALION I PIRA	76
O AUTORU	77

KAKO DA ČITAŠ OVU KNJIGU

i usput možda napišeš još jednu

Knjiga koja je pred tobom upoznaće te sa nekim od najlepših, najuzbudljivijih, najneobičnijih priča koje su ikada ispričane. Te priče su pre mnogo stotina godina smislili i ispričali stanovnici stare Grčke. Onda su ih prepričavali svojoj deci, njihova deca opet svojoj, a onda su počeli da ih zapisuju i tako su, eto, sačuvane do današnjih dana. No, za razliku od nas, stari Grci su verovali da su te priče istinite, jer su im pomagale da razumeju mnoge stvari: kako su nastale razne prirodne pojave, kako su neka mesta dobila ime, zašto se sve događa baš onako kako se događa... Takve priče se zovu MITOVI i njih imaju svi narodi, ali su mitovi starih Grka najpoznatiji. Od nekoliko stotina grčkih mitova, u ovoj knjizi upoznaćeš samo dvadeset. Videćeš, ako to već ne znaš, da su stari Grci verovali da ima mnogo različitih bogova, da postoji mnoštvo polubožanstava i još više raznih natprirodnih bića. Verovali su, takođe, da se ta božanska i natprirodna bića ponašaju vrlo slično ljudima, i da se neprestano mešaju u njihov život.

Ova se knjiga po nečemu razlikuje od drugih u kojima možeš čitati grčke mitološke priče. Razlikuje se po tome što ti nudi mogućnost da istovremeno pišeš i sopstvene priče. Dobro, ne baš sasvim sopstvene – od svake priče dobićeš po jedan deo (obično početak), od kojeg možeš poći i dopričati ga onako kako se tebi najviše sviđa. Tako ćeš, na kraju, u nekoj lepoj svesci koju možeš ilustrovati svojim crtežima, imati spostvenu knjigu grčkih mitova, „prepravljenih“ po tvojim zamislima.

Ima i drugih načina da od ove jedne knjige nastanu nove: možeš se dogovoriti sa drugom ili drugaricom, ili još bolje sa nekoliko njih, da zajedno čitate i „prepravljate“ ove priče, a možete ih čak i igrati kao pozorišne predstave. Ili da svoju knjigu napravi svako za sebe, pa da ih onda čitate jedni drugima – iznenadićete se koliko različitih priča može nastati od iste polazne tačke.

Ako baš nikako ne možeš da se strpiš da saznaš kako su ove priče prvobitno ispričane, ti lepo okreni drugi deo ove knjige i tamo ćeš, pod istim naslovima, odmah naći

ono što tražiš. Ovaj način jeste najbrži, ali je verovatno najmanje zanimljiv – no ti ćeš se svakako opredeliti za ono što se tebi najviše sviđa.

Najzad, možda ćeš baš ti smisliti neki sasvim deseti način da uživaš u ovoj knjizi i da iz nje za sebe uzmeš najviše... U svakom slučaju, želim ti da se u ovom LAVIRINTU divno provedeš, da natenane i sa uživanjem pretražuješ njegove hodnike i hodničiće, bez straha da ćeš zalutati. Ako ipak poželiš da nađeš izlaz, samo potraži odgovarajući naslov u drugom delu knjige i – zagonetka je rešena! A sada – izvoli u LAVIRINT...

Autor

I DEO

PRIČE

LAVIRINT

Kako je Tezej pobedio Minotaura

U vreme vladavine kralja Egeja, Atinu je svake devete godine sustizala strašna nesreća. Sedam mladića i sedam devojaka moralo je biti poslato na ostrvo Krit, gde ih je ubijao grozni Minotaur, čudovište sa telom čoveka i glavom bika. Ovo je bio jedini način da se umilostivi kritski kralj Minos, koji je Atinjanima pretio uništenjem da bi im se osvetio za neku staru svađu.

Ko zna dokle bi ta strahota trajala da kralj Egej nije imao mladog, lepog, izuzetno hrabrog i časnog sina Tezeja, koji beše naumio da svojim sugrađanima jednom zauvek skine bedu s vrata. Evo kako mu je to uspelo.

Kad je došlo vreme za tužno putovanje na Krit, grupi žrtvovanih mladića i devojaka pridružio se i Tezej. Čim su stigli, ugledali su čuveni Lavirint, boravište zloglasnog Minotaura. Bila je to zgradurina sa bezbroj hodnika i hodničića, u kojoj bi se svako odmah izgubio i više ne bi znao da izađe, a onda bi ga Minotaur začas dograbio. U tako strašnim okolnostima Tezeju bi teško pomoglo njegovo nadaleko čuveno junaštvo da mu prethodno nisu pomogle mladost i lepota: ugledavši prekrasnog mladića, kraljeva kći Arijadna se smesta zaljubila u njega i zakazala mu tajni sastanak. Na tom sastanku ona mu je dala dve stvari – jednu neobičnu i jednu sasvim običnu – koje su mu pomogle da ubije Minotaura i da iz Lavirinta izvede svoju družinu zdravu i čitavu. Šta je to Arijadna dala Tezeju i kako mu je to pomoglo da ostvari svoju nameru – pokušaj najpre ti da smisliš. Priča će, naravno, biti strašno zanimljiva i sasvim tvoja, a posle možeš pročitati kako je ona prvo-bitno ispričana...

2 KO JE, I KAKO, UŠREĆIO ATINJANE

Kako je Atina dobila ime

Mora se na početku reći da Atinjani, u vreme kada ih je zadesila iznenadna sreća, uopšte još nisu bili Atinjani nego Kekropljani ili tako nekako. Grad koji je danas poznat kao Atina zvao se, prema legendi, Kekropija, jer ga je sagradio Kekrop, polučovek-polubog, čuven još i po tome što je imao zmajev rep.

Dode tako Kekrop jednog dana na planinu Olimp, sedište bogova, da se požali najmoćnijem, vrhovnom bogu Zevsu kako je hteo da svom novosagrađenom gradu potraži zaštitnika među bogovima, ali su se bogovi zbog toga posvađali. Najžešća svađa izbila je između Atine, boginje mudrosti i ratničkih veština, i Posejdona, boga morskih voda. E, sad se Zevs duboko zamisli i smisli da je najbolje da Kekropu prepusti da sam izabere. Kekrop, kao mudar vladalac, predloži sledeće: neka svaki kandidat za zaštitnika njegovog lepog grada iznese darove, pa će onome čiji dar gradu i zemlji bude korisniji pripasti čast da grad bude nazvan njegovim imenom. I Posejdon i Atina su ovo oduševljeno prihvatili jer su, naravno, oboje bili ubeđeni da će baš njihov dar biti taj koji će Kekropa i njegove sugrađane oboriti s nogu. Ipak, pobjednik je bio samo jedan. Ko je to bio, nije teško pogoditi, ali kako

je do toga došlo, šta se sve zbivalo pre nego
što je donesena odluka o tome – to
najpre probaj da smišliš ti. Pusti
mašti na volju i gledaj da
priča bude što zani-
mljivija...

3 ŠCILA I HARIBDA

Kako se Odisej spasio od morske nemani

Jedna od najvećih legendi stare Grčke zove se *Odiseja* i govori o jednom dugom i uzbudljivom povratku kući. Kući se vraćao Odisej, kralj grčkog ostrva Itake, posle Trojanskog rata. Zašto je izbio taj rat, šta se u njemu zbivalo i kako se završio saznaćeš iz drugih priča; zasad je važno da znaš da je Odisej plovio morima deset godina i da je tokom te duge plovidbe bio izložen mnogim nevoljama, opasnostima i iskušenjima...

Jedan od takvih strašnih doživljaja bio je susret sa morskim čudovištima Scilom i Haribdom. Scila je bila besmrtno morsko čudovište koje je živelo u pećini ispod glatkog, visokog grebena čije su vrhove prekrivale večite magle. Imala je dvanaest nogu, šest veoma dugih vratova i šest strašnih glava sa po tri niza zuba. Lajala je, kaže legenda, kao mlado pseto. Tela sakrivenog u pećini, glavama je lovila sve što se kreće morem, a sa lađa je zubima grabila mornare i proždirala ih. Kada je Odisejev brod prolazio pored Sciline pećine, neman je uspela da dograbi šest njegovih drugova. Ostali su se srećno izbacili i, za divno čudo, uspeli da izbegnu Scilinu „komšinicu od preko puta“ – groznu Haribdu.

Haribda je vrebala ispod stene na kojoj je raslo veliko smokvino drvo. Tri puta dnevno, uz strašnu jeku, uvlačila je u sebe morsku vodu zajedno sa svim onim što bi se u njoj našlo. Kada bi je ponovo izbacila, u vodi bi se našli smrskani delovi onoga što je neman usisala. Lađama koje bi se približile Haribdi ni sam Posejdon nije mogao da pomogne...

Iako su Odisej i njegova družina prvi put srećno prošli pored Haribde, more ih je ubrzo vratilo u njenu blizinu. Odisej je, međutim, bio izuzetno snalažljiv, pa mu je uspelo da se izvuče i iz ove velike nevolje. Ti sada pokušaj da zamisliš kako...

